

مجله اداره
مجلس شورای ملی
شماره تلفن : ۳۳۷۴۸
روزنامه یومیه
تک شماره ۳ ریال

بهای اشتراك
مذاكرات مجلس شورای ملی سالانه ۲۰۰ ریال
< ۲۰۰ >
مذاكرات مجلس سنا
آگهی ها < ۶۰۰ >
مذاكرات مجلسین و آگهی ها < ۹۰۰ >

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلس - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

سال یازدهم

۴ شنبه ۱۱ بهمن ماه ۱۳۳۴

شماره ۳۳۰۳

شماره مسلسل ۲۰۰

دوره هجدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۲۰۰

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز شنبه

پنجم بهمن ماه ۱۳۳۴

فهرست مطالب:

- ۱- طرح صورت مجلس
- ۲- بیانات قبل از دستور آقای نقابت
- ۳- اعلام تصویب صورت مجلس
- ۴- شور اول گزارش کمیسیون راجع باصلاح مواد ۱۹ و ۲۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش
- ۵- شور اول گزارش کمیسیون نظام راجع بتمدید مدت خدمت افسری وظیفه
- ۶- شور اول گزارش کمیسیون نظام راجع بارزش گواهی آموزشگاههای رانندگی ارتش
- ۷- طرح شور دوم گزارش کمیسیون نظام راجع بافسران احتیاط و ذخیره کدر ارتش بخدمت ادامه میدهند
- ۸- طرح گزارش کمیسیون کشاورزی راجع بتشکیل شورا های کشاورزی
- ۹- تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و پنجاه دقیقه پیش از ظهر برباست آقای اردلان

(نایب رئیس) تشکیل گردید

۱- طرح صورت مجلس

نایب رئیس - صورت غائبین جلسه قبل قرائت میشود

(بشرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه آقایان : محمودی خزیمه علم ، دکتر جزایری ، موسوی ، دکتر سعید حکمت ، درخشش ، عبدالحمید بختیار

دولتشاهی ، غضنفری ، صرافزاده ، اورنگ خلمتبری ، پیراسته غائبین بی اجازه آقایان : اریه ، شفیع ، قوامی ، مهندس شاهرخشاهی ، امیر تیمور کلالی ، تربقی ، نقابت ، سرمد ، دکتر حمزوی ، تفضلی دیر آمدگان و زود رفتگان با اجازه

بعضی ها مجبور شده اند که دوباره تقاضای بازنشستگی بکنند که بتوانند حقوق بگیرند گفتم این يك حيله قانونی است اینجا نوشته توطئه خائنانه ای است من نه توطئه گفتم نه خائنانه (صیحیح است) واستغفراله العظيم که من نسبت خیانت بکسی بدم که اطمینان نداشته باشم که او خیانت کرده و در يك امر قانونی در يك امر نظری در يك امر اداری من بگویم آنها خیانت کردند من چنین چیزی نگفتم گفتم حيله قانونی است

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای شوشتری شما در صورت مجلس تذکره دارید بفرمائید

شوشتری - اگر خاطر محترم آقایان باشد آقایان توجه داشتند وقتی که حذف کلمه سوره را کرده بودم بعد از توضیحات جناب آقای وزیر کشور و جناب آقای مغیر و اطمینان خاطر نمایندگان محترم که در سوره دیگر علیه ایران حرفی زده نشود اظهار کردم که با این توضیحات من پس گرفتم این قسمت از صورت مجلس افتاده استدها دارم این قسمت را برای اینکه بعداً سند باشد اینجا قید کنند

نایب رئیس - اصلاح میشود در صورت مجلس دیگر اعتراضی نیست ؟ آقای سهرابیان

سهرابیان - در صورت مجلس خواستم بعرض آقایان برسانم که صورت جلسه های اخیرا بدقت میخوانم ده روز است که يك عده از رفقای ما از مسافرت مراجعت کرده اند و گزارشی از جریان مسافرت خود ندادند

نایب رئیس - اینها وارد دست مربوط

آقایان ، خاکباز ، نطقه الاسلامی ، مهندس ظفر ، تیمورتاش ، سالار بهزادی ، حائریزاده ، دکتر بینا ، مسعودی ، محمود افشار ، مکرّم رضائی ، عباسی ، معینزاده ، دکتر افشار ، دکتر مشیر فاطمی

غائبین در رأی - آقایان عبدالرحمن فرامرزی ، رأی ، حشمتی ، رأی ، اخوان - فریدار کی ، کیکاوسی ، برومند ، نجاددهر کدام يك رأی

نایب رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست ؟ آقای عبدالرحمن فرامرزی

عبدالرحمن فرامرزی - من درجه رأیی غائب بودم نمیدانم البته اعتراضی ندارم فقط در صورت جلسه میخواهم عرض کنم من با این که تقدیر میکنم این دستگاه تند نویسی را برای اینکه من دستم توی کار است و میدانم باوضع فعلی آنها چه قدر زحمت میکشند و چه قدر مهارت بخرج میدهند (صیحیح است) ولی در عرایضی که خودم اینجا عرض کردم یکی دوتا اشتباه دارد که بعضی اشتباه لفظی است که میدهم اصلاح کنند ولی دوجا مطلب اشتباه شده که باید تذکر بدم یکی اینکه من گفتم در افسر های بازنشسته میگویند آدم نادرست هست در افسر های بازنشسته هم میگویند که هست (صیحیح است) مطابق حرف مردم در اینها هم آدم درست هست و آدم نادرست هست در آنها هم همینطور پس اگر فرض کنیم که آدم نادرست توی اینها باشد آدم نادرستی که در يك موقع سخت بملکت خدمت کرده است این مقدم است بر آدم نادرستی که در موقع سخت بملکت خدمت نکرده و خیانت کرده است (صیحیح است) من این را گفتم اینجا متأسفانه اینطور نوشته نشده دوم این که من گفتم این يك حيله قانونی است برای اینکه اینها مجبور بشوند تقاضای بازنشستگی کنند که از حقوق بازنشستگی شان بتوانند استفاده کنند اینها را منتظر خدمت بدون حقوق کرده اند و گفته اند محل نیست و چون اینها نتوانسته اند در انتظار بمانند

بصورت مجلس نیست
سهر ایلیان - میخواست مقام ریاست توجه فرماید و ترتیب آنرا بدهند
نایب رئیس - تصویب صورت مجلس بعد از اعلام میشود چند نفر از آقایان قبل از دستور اسم نوشته اند یعنی آقایان هم نظر دارند وارد دستور بشوم بیستم بنظر مجلس است
نقابت - یک گزارش است که لازم است بعرض آقایان برسانم
نایب رئیس - در دستور نفرمائید
نقابت - در دستور که میشود این حق قانونی است که نمایندگان دارند
۳- بیانات قبل از دستور آقای نقابت
نایب رئیس - آقای نقابت فرمائید
نقابت - خاطر محترم آقایان هست که بنده کمتر قبل از دستور مزاجم آقایان میشوم شاید این دفعه دوم است در ظرف دو سال البته رویه بر این است که مازاد مواضع يك قدری انتقاد بکنیم برای اینکه متصدیان امر را تحریک کنیم با انجام کارهای مفید و عمومی ولی این مرتبه بدانجا انتقاد ندارم بلکه میخواهم از جناب آقای علاء نخست وزیر تشکر کنم که نسبت به مواضع و مواج جنوب بخصوص خوزستان توجه کامل فرموده اند هفته گذشته مقرراتی شد در کمیسیون که در آنجا تشکیل میشود آقای ابتهاج که از کنفرانس بغداد برگشته میگردند شرکت کنند و راجع بنقشه های عمرانی که در دست بود و اعتباراتی که تأمین شده است مذاکره بشود و تصمیماتی اتخاذ بشود البته این اقدامات بعمل آمد آقای ابتهاج هم موافقت کردند و بعد از آن خلاف همیشه حسن تفاهم حاصل کردیم و موفق شدیم نسبت بکارهای عمرانی جنوب که در دستور بوده تصمیمات لازمی اتخاذ بشود و فوق العاده جای تشکر است عملیاتی که در آنجا هست چون جنبه عمومی دارد سه چهار قسمت خوب است دو سه قسمت هم قابل انتقاد است بنده در همین وقت حضورتاه بعرض آقایان میرسانم قسمت اول بنظر سازی است که بمؤسسه کلبه کس و آنگار شده و بسیار خوب و گرام گرم مشغول کار هستند و کارهای بنادر خیلی سرعت بیشتری میکنند (ارباب) - انشاء الله دست راستش زیر سر بندرمعاش باشد) و مشغولند دیگر مؤسسه لوله کشی جنوب است برای آوردن نفت با لوله پنهان خیلی شدت با حرارت کار میکنند که با مؤسسه ناموجان براون است و جداً مشغول کار هستند و باعث شده است که جمعی از بیکاران مشغول شده اند و اظهار رضایت از کار آنها میشود مؤسسه ای که گفته میشود نسبت در کارهای عقب است مؤسسه جان مواف است ولی اخیراً يك كشتی حامل تمام اوزام برای آنها وارد شده و جداً مشغول کار شده اند ما از بر گذاری این امر

و جدیدی که در این کارها میشود سیاستگذاریم کارهای عمرانی و ساختمانی جنوب را یک مؤسسه آمریکائی واگذار کرده اند اگر چه آنها شروع بکار کرده اند ولی کارهای که قبلاً راجعه و ناشناخته ای که قبلاً تهیه شده است بدون اشکالاتی مشغول هستند از دستگانه های داخلی کسی که بیشتر از همه توجه دارد مؤسسه شیروخورشید سراسر است که هم در آبادان وهم در شهر خدمات شایانی انجام داده و اخیراً يك زايشگاه و يك بیمارستان افتتاح شد و بسیار مورد توجه قرار گرفت و نتایج خوبی داده بود بالاخره از توجهاتی که نسبت بآنجا شده است و بخصوص از اعتباراتی که شخص شخیص اعلی حضرت همایونی در اصلاحات جنوب مبدول فرمودند نهایت سیاستگذار و تشکریم مطالبی که از قول مردم باید در چند جمله بعرض آقایان برسانم اینست که قانون فروش خالصیات و تقسیم خالصیات را آقایان نمایندگانی مجلسین با کمال دقت تصویب فرمودید این قانون باید بموقع اجرا گذارده میشد و در خوزستان هم مخصوصاً تحصیل حاصل بود بطوریکه در اینجا مذاکره کردیم زیرا که تقسیمات عمومی در آنجا شده بود ولی در خوزستان تا بمعال نه تنها آثاری از اجرای این قانون نیست بلکه برخلاف بر شدت مزاحمت ها افزوده شده است بطوریکه در تمام شهرها خانه های دوپست متری و ۱۵۰ متری که دارای ۴ و ۵ اتاق است و بیش از سی سال است در تصرف مردم است نسبت بتمام خانه ها هم اعتراض کرده اند و طرح مجا که کرده اند ایجاد مزاحمت کرده اند و این شرط بوده که نباید اینطور بشود (شوشتری - کی کرد) اداره خالصه بشکاف تازه نفس خالصیات و کمه ای که میگفتند آنها میگویند آیین نامه مربوط با اجرای خالصیات نرسیده آن را هم جناب آقای ذوالفقاری یاد داشت داده اند و فرموده اند در جریان است که این آیین نامه تنظیم میشود استدعا میکنم تسریع فرمائید که این کار انجام بشود زیرا مردم زمین علاقند میشوند و اگر پولی در نتیجه کارهای راه سازی گیرشان بیاید در خانه خودشان خرج می کنند و اگر غیر از این باشد سرمایه ها از آنجا فرار می کنند می رود جای دیگر (صحیح است) مسئله ای که قابل توجه است خواهش می کنم جناب آقای ذوالفقاری توجه کنید مسئله نان خوزستان است نان کیلویی ۹ تا ۱۲ ریال در آنجا فروش می شود و مردم کاملاً از این حیث در زحمت هستند و علتش هم این است که يك مقداری گندم خوزستان را برده اند خارج یعنی به تهران حمل کرده اند و آنجا در مضیقه افتادند مثلاً آبادان طبق امار اخیر که حضور آقایان تقدیم شده است ۲۴۰ هزار جمعیت دارد اگر صد هزار نفر راضی کت تکفل کند و حال اینکه

این عده نمی شود بقیه باید نان بخزند اگر هر کدام در روز نیم کیلو بخورند حساب بفرمائید در روز باید ۷۰ تن نان داشته باشند و حال آنکه ۲۰ تن بیشتر با آبادان نمی دهند و با تمام کوششی که شده است پنجاه تن کسر دارد این کاری جبران باید بشود و مردم کاملاً در زحمتند بخصوص در آن منضمه که هیچ محصول دیگری میوه دیگری برای خوراک آنها نیست و همه آنها طبیفه فقیر و کارگر و ضعیف هستند و ناچار هستند که تنها از نان استفاده کنند و باید نان آنها تأمین بشود مسئله دیگر راه های محلی استانی خوزستان است شادگان يك محلی است که به هزار نفر جمعیت دارد ولی محصول به آب است هیچ نوع راهی ندارد راه شادگان به آبادان راه خرمشهر به بصره که دروازه ایران است و تمام مال التجاره از آنجا وارد می شود و صدو چهل میلیون بمملکت گمرا می دهد خراب است حتی راه اهواز به خرمشهر با کوششی که آقای وزیر راه بنده دیدیم که تا ساعت ۱۲ شب نوری این راههای میگردند توی این گلها میگردند هنوز خراب است و این جزو راههایی است که بجان موئم و آنگار شده خواهش میکنم دولت توجه فرمائید که زودتر جریان این راهها انجام بشود گفته شده این راهها باید از محل بیست درصدی که آقایان اعطاء فرمودند متأسفانه شرکت نفت هم می گویند ما عایداتمان کافی نیست که بیست درصدی داشته باشد و این راهها همانطور خراب مانده است حتی شهرداری های کوچک کوچک تشکیل دادیم که از عوارض خودشان بعضی کارها را انجام دهند مثلاً در بندر معشور بالینکه ده هزار تومان بیشتر عایدی ندارد يك حمام ساخته شد يك شهرداری ساخته شد يك فسالخانه ساخته شد مردم رانده های ساخته شده است ولی با کوشش شهرداری و خود مردم يك توجهی فرمائید که حوائج آنجا انجام بشود دیگر اینکه آقایان هم استاندار خوزستان که از اشخاص و رجال شریف ایران هستند کاملاً از مرکز گندمند بودند که پیشنهاد ها و مراجعات ایشان به نتیجه مطلوب نرسید دیگر اینکه طرز تقسیم و خازنیات در خوزستان بکلی خراب است وضعیت طوری است که سوء استفاده می شود و سهمیه بمقدار کافی ب مردم نرسد و بسیاری هستند که آنجا سوء استفاده می کنند اگر توجه بشود که تقسیم عادلانه بشود بسیار موقوف است بنده پیش از این عرضی ندارم فقط مقصودم گزارش مسافرت يك هفته ای بود و توجه بمطالبی که مورد احتیاج عامه است
نایب رئیس - آقای حائری زاده چند نفر از نمایندگان - ایشان نیستند
نایب رئیس - آقای حائری زاده میفرمائید
شوشتری - بنده سوم هستم بنده در نظر داشتم بمنزله آقای حائری زاده صحبت کنم
نایب رئیس - آقای حائری زاده در جلسه نیستند شما هم بگذارید برای بعد که وارد دستور بشوم
۳- اعلام تصویب صورت مجلس
نایب رئیس - چون عده کافی است تصویب صورت مجلس اعلام میشود
۴- طرح گزارش شورای اول کمیسیون دادگستری راجع باصلاح مواد ۱۹ و ۳۹ قانون دادرسی کیفر ارتش
حائری زاده - بنده آمدم وارد دستور شدیم (حائری زاده - اشکالی ندارد) حالا لایحه اصلاح مواد ۱۹ و ۳۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش مطرح است قرائت می شود (شرح زیر خوانده شد)
گزارش از کمیسیون دادگستری مجلس شورای ملی
کمیسیون دادگستری لایحه شماره ۲۳ مورخ ۳۲۸/۳۴۴ ارسال از مجلس سنا راجع باصلاح مواد ۱۹ و ۳۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش را در جلسه سه شنبه دوم آبان ماه ۳۴ با حضور آقایان معاونین وزارت جنگ و دادگستری مطرح نموده و پس از مذاکرات لازم عین مواد ارسال از مجلس سنا را تصویب و اینک گزارش آنرا تقدیم میبدارد:
ماده واحده - مواد ۳۹ و ۱۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش بشرح زیر اصلاح میشود:
ماده ۱۹ - در هر ناحیه نظامی يك یا چند دادگاه بدوی نظامی مگر کب از سه افسر (یک نفر رئیس و دو نفر کارمند) تشکیل میشود رتبه افسرانی که برای کارمندی دادگاه تعیین میگردد ممکن است مساوی با درجه متهم یا يك درجه پایین تر باشد ولی رتبه رئیس دادگاه باید لااقل يك درجه بالاتر از متهم باشد مگر در مورد اتهام سر لشکر بیلاکه در این صورت ممکن است ریاست دادگاه با یک نفر افسر هم درجه باشد ضمناً در مرکز هر ناحیه نظامی يك دادگاه بدوی بطور دائم که رتبه رئیس آن افسر هنگ و کارمندان یک نفر سرسرد کرد و یک نفر سروران خواهند بود تشکیل خواهند شد
ماده ۳۹ - دادگاه تجدید نظر برای رسیدگی باحکام صادره از دادگاه بدوی مگر کب از يك رئیس و چهار نفر کارمند است که بر طبق امر بزرگ ارتش تاران فرمانده تعیین میشوند و در معیت هر دادگاه يك دادستان و یک نفر کافی دادیار و کارمند دفتری خواهند بود

خواهند بود
تبصره ۱ - تعداد کارمندان دادگاههای بدوی و تجدید نظر نظامی در زمان جنگ نیز به تعداد کارمندان مصرح در این قانون خواهد بود
تبصره ۲ - وزارت جنگ در صورت امکان رئیس و اعضای دادگاههای بدوی و تجدید نظر را از افسرانیکه دارای تحصیل در رشته حقوق باشند انتخاب مینماید
مخبر کمیسیون دادگستری - عبیدی نوری
گزارش از کمیسیون نظام مجلس شورای ملی
کمیسیون نظام لایحه شماره ۱۴۲۳ ارسال از مجلس سنا راجع باصلاح مواد ۳۹ و ۱۹ قانون دادرسی و کیفر ارتش را با حضور آقای معاون وزارت جنگ مطرح نموده پس از مذاکرات با مواد مصوب مجلس سنا و همچنین گزارش کمیسیون دادگستری موافقت و اینک گزارش آنرا تقدیم میبدارد
مخبر کمیسیون نظام - نادعلی کریمی
نایب رئیس - آقای حائری زاده مخالفید؟
حائری زاده - من يك کلبانی را راجع بدستگاه دادرسی باید قبلاً عرض بکنم بعد وارد موادم بشوم يك قولی بنی در مملکت برای دستگاه قضائی نوشته شده و هر وزارتخانه هم يك معامکات اختصاصی برای خودش دارد وزارت دادگستری يك محکمه عالی انتظامی دارد برای مسائلی که مربوط بخود قضات است ربطی بسایر مأمورین ندارد مگر جائی که شکایت از دستگاه ادارات دولتی باشد که آن هم يك دستگاه خاصی است که در وزارت دادگستری است وزارت جنگ يك دستگاهی برای کارهای انتظامی خودش و قوانین مربوط بخودش دارد که باید معاکم در آن حدود اختیارات خودشان عمل کنند ولی تفسیر و تعبیری که از قوانین میکنند و اصول کلی حقوقی را زیر پا میگذارند گرفتند خودش برضا و رغبت خودش استعفا نمود این خارج از وظیفه آنها است و هیچ صلاحیت ندارند چند ماده در قانون معامکات آنها هست راجع بسوء تصد به مقام سلطنت و ایجهد و رژیم که اینها را در حدود صلاحیت معاکم نظامی قراردادمانند قانون گذار باین موضوع خیلی اهمیت داده کسی که سوء تصد بمقام شخص یا یک پادشاه بکنند یا بولیه یا رژیم مملکت خواسته باشد حملهای بکنند این از جریانی عادی باید خارج بشود معاکم او يك جریان فوق العاده ای باید داشته باشد و در ایجاد دستگاهها و ارتش بقدری این ماده را كسش داده که عکسش را استنتاج میکند یعنی چه؟ همین موضوعی که این روزها در دستور است همه میدانند که جریان مشروطیت

ما و آه من دولت هاورفتن هایشان متکی به اراده نمایندگان ملت باید باشد در همه جای دنیا هست منجر بمملکت ما نیست در فرانسه در انگلستان در سایر ممالک آن حزبی که در مجلس اکثریت دارد آن لیبرالشان کاندید نخست وزیر میشود و فرمان نخست وزیر برای اوسا در میشود می آید کابینه را تشکیل میدهد در ایران همین سیستم چون حزب نبود بطریق تمایل نمایندگان استفاده شده من ارباب سلطنت شاه سابق نظرم هست که در مجلس بودم در دوره پنجم و ششم که شاه سابق دارای مقام سلطنت شده بود همین سیستم یعنی اینکه نظر به نمایندگان مجلس را بخواسته معمول بود صورت مجلس مشروح مذاکرات در منزل من هست اینجا هم در کتبخانه هست چه کابینه مستوفی آمد چه کابینه فروغی آمد چه دیگری چراغ ملی خان که خویش شاه بود می آمد خبر میداد که کابینه مستوفی شده است و نظریه نمایندگان برای نخست وزیر معلوم بشود نمایندگان هم نمی شناسند و کاندید بعدیشان را میگفتند فرمان هم صادر میشد و کابینه را هم تشکیل میدادند و کار انجام میشد من از اواسط دوره ششم که از این مدارسه بیرون میروم بشود بنده از مجلس بیرون رفتم دیگر وضعیت اینجا را را که من رجوع بشود حواسم را صرف همان قسمت میکنم وقتی قاضی باشم همان دوسیه هایی که بمن میدهند مطالعه میکنم وقتی وکیل میشوم و حقوق مردم را باید دفاع کنم اگر وکیل مردم میدانم خودم را اگر در سنا از طرف شاه تعیین بشوم حقوق سلطنت را رعایت میکنم من همیشه آن شغلی هستم که بمن رجوع شده بو وظیفه خودم متقدم که عمل کنم اگر آنگار از من ساخته نیست استعفا میکنم میروم تا با دادم در اینجا رویه همین بود اما در مورد منصور الملک قبل از اینکه مشورتی شده باشد مذاکره ای شده باشد نظر بهای باشد چیزی باشد استعفا از مشورتی خودم برضا و رغبت خودش استعفا نمود اما اکثریت علیه او قیام کرده باشد چنین جریانهای در مجلس نبود و يك فرمانی داده شد بمرحوم رژیم آرا بدین اینکه تمایلی از مجلس بخواهند حالا من نزدیک نبودم بمقام سلطنت که به بینم به اراده شخص شاه بود یا مصالح بین المللی اینجا میکرده است که ایشان چنین فرمانی صادر کنند من این را وارد شستم باید از خود اعلی حضرت پرسید یا آنها یا اعلی حضرت را می بینند رژیم آرا آن چنان کسی بود که در پشت همین تربیون وقتی دولت استیضاح شده بود موقعی که او رئیس ستاد بود که در پشت عکس یادداشتها ای که گوشه قانون اساسی برای اصلاح قانون اساسی کرده بود برای

میشود که سوء تصد نسبت بشاه با بولیه های به رژیم شده باشد و این جریان هیچ مربوط بآنها نیست این مربوط معاکم صلاح است ولی سرتیژه میخواهد بقانون حکومت بکنند ماسرور بادستان دادن دلا حاکمان نیست باید محدود دخالت معاکم نظامی همان حدود داخلی انتظامی خودش باشد ولی امروز اعلان حکومت نظامی میشود تصادف میکنند با موقع انتخابات در موقع انتخابات کهده باز در روزنامه اش بیشتر نیست آن موقعی که قابلیت میکنند یا اخذ رأی میکنند یا قرائت آراء میکنند همین دوازده روز است اگر جائی اعلان کنند يك هفته حکومت نظامی است این يك هفته تصادف کرده با آن چند روزی که اخذ رأی میکنند و تکلیف معلوم میکنند آنها را که میدوند برای کار انتخابات اینها را میگیرند طبق ماده پنج حساب میکنند وقتی آراء هر طور روشن است خواست توی صندوق رفت اینها را هم محاسب میکنند و يك رضایتی هم از ایشان میگیرند که ما خیلی تشکریم کابینه بیست و چهار ساعتی که مارا حبس کردید با احترام کردید این سیستم تفسیر قانون این دستوری که اینجا عمل میشود این راه قانونی را که در ایران پیدا شده سایرین هم میتوانست سر مشق کنند فرانسه بیجهت گرفتار نشدند شده اگر همین سیستم حکومت نظامی مارا عمل میکرد یک انتخابات آزاد و بی سرور صدائی داشت و هیچ مانعی نداشت (دکتر شاهرک - عوض صد پنجگانه تا چهارصد تا کمیونیست نیامند) اگر حکومت نظامی بود یک نفر کمیونیست هم آنجا بیرون نیامد (دکتر بینا - بهتر) من قبول دارم ولی دنیا این حرف مرافبول ندارد (دکتر بینا - اصلاح رژیم کمیونیست از نظر قانون ما قطع است و نمیتوانند در مجلس بیایند احتیاجی بحکومت نظامی نیست) (کریمی - رأی هم ندارند)
نایب رئیس - جناب آقای حائری زاده خواهش میکنم در ماده صحبت فرمائید
حائری زاده - در روسیه همسایه ما يك سیستمی دارند که برای مخالفان قائل نیستند آن سیستم و آن اصول را آنها پسندیده اند کسی که با آن دستگاه حکومت موافق نیست او باید استعفا بشود حالا یکی باشد و یاد هزار نفر باشد برای مخالف حق حیات قائل نیستند ولی این سیستمی است که دنیا آنرا قبول نکرده دنیای غیر کمیونیست این سیستم را قبول نکرده است ماروزیه مان رویه دنیای آزاد است نه رویه دنیای کمیونیست (دکتر بینا - الان جناب عالی مخالفت میکنید و کسی هم حرفی نمیزند) صحیح است ولی اگر قرارداد موقعی که انتخابات شروع میشود يك حکومت نظامی يك هفته هم بگذاریم بعد استانی ارتش هم بگیرند
نایب رئیس - سنا چهارم خدمت آقا نند کر بدهم صحبت انتخابات حالا نیست در

ماده واحده صحبت فرمائید (مشایخی - مه‌ما
حکومت نظامی ملغی شده)
حائز زاده - چطور شده مسعوده
دارم نامه میبرم
نایب رئیس - خواهش میکنم آقایان
داخلت در صحبت نفرمائید.
صفاری - در جریان انتخابات باید
حکومت نظامی باشد
حائز زاده - ما وقتی که بفرویش
جناب آقای فرامرزی که مبارکشان را فراموش
کردم يك اسمی رویش گذاشته (يكی از
نمایندگان - حيله قانونی) ماحيله قانونی را
باید در اطرافش مطالعه کنیم بیستم این
حيله قانونی صلاح آزادی مملکت هست یا
نیست؟ این - این قوانین را
میویسیم و بدست اشخاص میدهم آنوقت
گرفتار حيله قانونی میشوم مانعی نیست
دولت برای قزوين حکومت نظامی يك
هفته ای تعیین کند این مانعی ندارد (سيد
احمد صفائی - برای قزوين چه لازم هم نیست
نیکنند برای کرمانشاه برای کاشان
خراسان مشهد (يكی از نمایندگان - یزد)
علی السویه است يك هفته حکومت نظامی
اعلام میشود این يك هفته اگر موصی باشد
کدر همان يك هفته هم اخذ رای بشود این
مانعی ندارد اگر حکومت نظامی از
سیزدهم باشد تا بیستم و موقع اخذ رای
هم همین چند روز باشد (يكی از نمایندگان -
حق ندارد) مشایخی - از تاریخ تشکیل
انجمن نمیشود حکومت نظامی باشد اثرات
حکومت نظامی را برای اجتماعات برمی -
دارند میگویند اجتماعات آزاد است ولی
هر کس طرف سوء ظن حکومت است
طبق ماده ۵ حق دارند توقیف کنند
آن کاندیدها هم آن بار نیز انهای کاندیدها
هم طبق ماده ۵ توقیف میشوند انتخابات
مثل دسته گل درست میشوند کاندیدها
را همه را خوب میدانم اگر خوب نبود که
کاندید نشده من میگویم این حيله قانونی
آزادی ما را تکمیل میکند و اگر این حيله
قانونی را بمالك دیگر دستور بدهند
گرفتار انتخابات کمونیست فرانسه نمی -
شوند من میگویم این سیستم حقوقی که
در ایران هست این سیستم حکومت را که
حکومت مایستیده این را باید در کلاس
های حقوق درس بدهند که این سیستم
خوبی است برای اینکه حکومت میتواند
در موقع انتخابات زورش را اعمال کند
بسیار سیستم خوبی است و این رویه را باید
يك درس حقوقی برای دنیا قرار بدهیم مسطوره اش
هستن روزنامه اش را آورده ام آن آدمی
که آنجا حبس شده است این چند روز يك نامه
بلند بالائی هم نوشته است که مادر این ۴۸
ساعت که توقیف بودیم خیلی مأمورین بما
محبت کردند و ما خوش گذشت خیلی
متشکریم ممنونم که این ۴۸ ساعتی که در
توقیف بودیم با ما خیلی احترام کردند منون

هستیم ما وقتی می بینیم که دستگاه اماماده
۳۱۷ را عکس آنچه مقصود قانون است
میبرد تفسیر میکند و عمل میکند و مزاحم
مردم میشود و مشغول کثافتکاری میشود
وقتی می بینیم از اختیارات حکومت نظامی
این جور استفاده میشود اگر در موضوع
مجلس شورای ملی هنوز نشده پس فردا
خواهد شد در مورد انجمن بلدی شده این
مسطوره اش هست و آزمایش هم خوب از آب
در آمده است اتفاقاً خیلی خوب و بی درد
سراست اگر این سیستمی که عمل شده است
اینرا خواسته باشند در انتخابات مجلس
شورای ملی هم عمل کنند بهترین انتخابات
در ایران میشود این مسطوره باید باشد که
سایر ممالک هم اقتباس کنند این حيله
قانونی است این راه حل قانونی است که
اشخاصیکه ضرورت اشخاصیکه ناراحتند
اینها را حکومت نظامی بگیرد توقیف کند آن
اشخاص دیگر که مانع و رادعی ندارند
از تروی صنوق دریاورند لازم هم نیست
که صنوق را عوض کنند خودشان در
صندوق سبز میشوند و سر در می آورند
خیلی هم پر قوت (دکتر بیبا - اشرار که
نایب بمجلس بیایند) این است که من
راجع باین اصلاحی که در مواد ۱۹ و ۳۹
قانون دادرسی و کيفر ارتش شده است من
اشکالی راجع بوضعیت کلی این ندارم
راجع باصول میخواهم بگویم که شما مگر
این قوانین را برای اینکه حيله قانونی
بکنند وضع میکنند قانون را ملغی فرامی
دهیم برای اذیت و آزار مردم برای فشار
مردم برای شکنجه و زجر مردم اینرا باید
در دست راست من آقای وزیر جنگ را مرد
خوبی میدانم نظامیان برادرهای ما هستند
مردمان خوبی هستند ولی مگر در این
مملکت آدم بد نیست؟ ممکن است من آدم
بدي باشم که آمده باشم در مجلس آدم بدر
نظام هم پیدا میشود در دادرسی ارتش هم
پیدا میشود برای بابوش دوزی هم پیدا
میشود قدرت قانونی هم شما بدست می
دهید فردا شرمه جلودارش نمیشود اینست
که من باین اصلاحاتی که سرود بادمستان
دادن باشد و کومک بدستگاه دوسه سازی
باشد مخالف هستم والا با عباراتش و جملش
کزی ندارم با کلمات بازم نمایم آن
اشکال ندارد و مهم نیست من با اصولش
مخالف هستم ارتش باید در کار خودش
داخلت نکند
نایب رئیس - آقای مخبر کمیسون
نظام (شوشتری - موافق نباید حرف بزنند؟)
موافق حق دارد ولی مخبر مقدم است
گریمی - لایحه ای که الان مطرح
است مربوط باصلاح دوماه از موافق قانون
دادرسی و کيفر ارتش است فرمایشات جناب
آقای حائری زاده در اطراف انتخابات و
مطالبی بود (باقر بوشهری - درس بدولت
بود) حکومت نظامی و درس بدولت بود
که بنده وظیفه ندارم با آنها جواب بدهم از

قانونی را بهتر میتوان دادا کنند و بیشتر مورد
مؤاخذه قانونی واقع خواهند شد از این جهت
برای اینکه (عبدالرحمن فرامرزی - اول
چند نفر بود و حالا چند نفر است؟) اول ۷
نفر بوده حالا ۵ نفر شده برای اینکه هم
بهتر بتوانند رسیدگی کنند و هم مسئولیت
لوث نشود و وظیفه خودشان را بهتر انجام
بدهند امید وازم که دیگر احتیاج بتوضیح
مواد را تصحیح نفرمائید
نایب رئیس - آقای شوشتری
شوشتری - بسم الله الرحمن الرحيم
در علم بلاغت این اصل باید محفوظ باشد
که جوب مطابق سؤال باشد (عبدالرحمن
فرامرزی - در علم بلاغت هست بفرمائید
شده از اسرارن تحصیل کرده ای که دارند
اگر درجه شان هم یکدرجه کمتر از متوسط
باشد بتوانند بقضاوت بگمارند و از خودشان
استفاده کنند (عبدالرحمن فرامرزی - تا چند
درجه پایین تر؟) در باره اعضای دادگاه نایب
درجه پایین تر میتوانند باشند ولی رئیس
دادگاه حتماً باید یکدرجه بالاتر یا مساوی
باشد (فرامرزی - چه خاصیتی در این يك -
درجه است؟)
نایب رئیس - میخواستید بخواهید
اگر اعتراضی داشتید بفرمودید
گریمی - بنده عرض میکنم
نایب رئیس - شما توضیح خودتان
را بفرمائید
گریمی - از لحاظ انضباط که باید
در ارتش رعایت شود و یکی از اصول مهم
نگاهداری ارتشها انضباط است و رعایت
شده که خیلی توفیر درجه نباشد یعنی يك
سرهنگ را يك ستوان دوم مچا که نکند
ولی برای اینکه این قید ما را مقید نکند
افسری که اطلاع قضائی دارد بعنوان اینکه
درجه اش پایین تر نباشد بگماریم يك
راهی باز کرده اند که تا یکدرجه پایین تر
را آقایان اجازه میفرمائید که
مثلا ستوان يك میتواند سروان را
مچا که کند ولی رئیس محکم باید بازم
یکدرجه بالاتر یا مساوی یا متمم باشد (شیبانی -
در امر میتواند مساوی باشد) اگر از طبقه امرا
باشد میتواند مساوی باشد یکدرجه بالاتر باشد
اما در ماده ۳۹ باز نظر بهمین اشکال
بوده است طبق قانون سابق
باید حتماً عده اعضای دادگاه ۷ نفر باشد
و پیدا کردن ۷ افسر حقوقدان برای هر
دادگاه که چندین دادگاه ممکن است احتیاج
داشته باشند هر دادگاهی ۷ نفر ارتش را
به مضیقه میباندخت یعنی آتوق مجبور
میشوند از افسرانی که اطلاعات حقوقی
ندارند انتخاب کنند طبق این ماده اصلاحی
هفت نفر را به ۵ نفر تقلیل دادند بعضی
از آقایان در کمیسون خیال میکردند وقتی
عده قضات کمتر باشد شجاعت آنها کمتر
است و حال آنکه عکس است وقتی عده
قضات بیشتر باشد مسئولیت لوث میشود و
وقتی که عده قضات کمتر باشد مسئولیت لوث

وارد نمیشود اما راجع باصلاحات قانون
اساسی آقایان از شما میبرم هیچ عکس
حجبت دارد؟ در ماده کم بون میکنند؟
آقا عکس مرا کشیدند عکس اشخاصی را
کشیدند در مجلس شانزدهم که ما بجا بجا
بغدا و ما جاعه التبی من نه است و کس میشناخت
نفلان عکس کشیدند از ما که اولاد است و کس
هستیم (يكی از نمایندگان - جوجه) این
حجت است آقا اگر يك نفر ضعیف را در
آرای مرحوم که يك سر بازی بود خدمتگزار
و فدائی بیخست و تاج و بنام اصول خدمت
میکرد آمد روی غرض عکس گرفتند ما
این را باید دلیل بگیریم که رزم آرا
میخواسته تغییر رژیم بدهد؟ نه نه نه
برای اینکه آنوقت میخواستند ذهن مبارک
شاهنشاه را نسبت بتمام خدمتگزاران مشوب
سازند بتمام این حقه با زبها و نیرنگ ها و
حيله ها و زوربرها دست میزدند با جناب
آقای حائری زاده تصور نفرمائید که آن
عکس ها حجبت دارد و مرحوم رزم آراء
احمد دهقان هم اقرار بر مصدق را ذکر خواهیم
کرد طبق صورت مجلس مقتضی نیست
مایابیم حرفی بزنیم من عرض کردم تریبون
مجلس حتی مجرب و منیر نباید سنگر
جنایت ها باشد (صحیح است) مسجد و
مغرب و منیر باید منزوم تمام عیوب باشد
(سيد احمد صفائی - صحبت مسجد و منیر
نیست) اجازه بفرمائید اگر کسی جنایت
کرده نباید او را اندیده گرفت باید قانون حکومت
بکنند اسلام تبعیض بردار نیست (سيد احمد
صفائی - کسی صحبت از مجرب و منیر نکرده
است بچه مناسبت این حرفها را میزنید؟)
من نظر خودم را میگویم بنده برای حفظ
شما میگویم (سيد احمد صفائی - موضوع
مطرح نیست اینجا) نباشد
نایب رئیس - آقای شوشتری شما
حرفهای خودتان را بزنید
شوشتری - من نظر خودم را میگویم
من حرف خودم را میزنم این حرفهای
که زده میشود و از همان زبان حرفها مشوب
میشود و ما کلاهی ملت هستیم این جا نشسته ایم
و حافظ قانون هستیم بر خلاف قانون نمی -
گذاریم کسی عمل کند ما این جا نشسته ایم
حقیقت را بگویم قانون قضا شهادت
حدود دیات نسبت بتمام افراد مملکت بطور
تساوی باید اجرا بشود
نایب رئیس - کفایت مذاکرات پیش
نهاد شده قرائت میشود
(بشرح ذیل قرائت شد)
دکتر محمد شاهکار
تقاضا دارم پس از مذاکره يك نفر
مخالف و يك نفر موافق بکفایت مذاکرات
رای گرفته شود
دکتر محمد شاهکار
نایب رئیس - آقای کریمی و آقای
مشایخی هم بنظر پیشنهاد کرده اند
آقای دکتر شاهکار
دکتر شاهکار در ماده ۱۹ قانون

میکرده حالا باز نشسته شده مردم از او
راضی بودند اند آمده اند انتخابش کرده اند
چهارمانی دارد در کجا بگاو و گوسفند
کسی ضرر دارد مگر اینکه وقتی پلیس
شد و نظامی شد وقت باز نشستی باید از
تمام حقوق اجتماعی و مدنی و خدمت مملکت
معروم باشد نه نه انتصاب اینست که ما مأمورین
خوب را تشویق کنیم و ما در مورد ماده ۱۱۷
میفرمائید (مکرر - ۳۱۷) آقا جناب
آقای حائری زاده من مثل شما اینست تعقیق
قضائی یعنی مثل اینکه خودم بیستم و خودم
از مديون اقرار بشوم بدین مجال است
يك کسی را خائن بشناسم و يك کسی را
محکوم بشناسم هیچوقت هم این سوغتن
رانندارم اما تصدیق بفرمائید آقایان
اقرار بر صریحه و با کلماتی که
گفته شد و با دستورات کتبی که داده شد
و بامتینگهای علنی که داده شد و اگر يك
روزی وقت پیدا کردم راجع بقتل مرحوم
احمد دهقان هم اقرار بر مصدق را ذکر خواهیم
کرد طبق صورت مجلس مقتضی نیست
مایابیم حرفی بزنیم من عرض کردم تریبون
مجلس حتی مجرب و منیر نباید سنگر
جنایت ها باشد (صحیح است) مسجد و
مغرب و منیر باید منزوم تمام عیوب باشد
(سيد احمد صفائی - صحبت مسجد و منیر
نیست) اجازه بفرمائید اگر کسی جنایت
کرده نباید او را اندیده گرفت باید قانون حکومت
بکنند اسلام تبعیض بردار نیست (سيد احمد
صفائی - کسی صحبت از مجرب و منیر نکرده
است بچه مناسبت این حرفها را میزنید؟)
من نظر خودم را میگویم بنده برای حفظ
شما میگویم (سيد احمد صفائی - موضوع
مطرح نیست اینجا) نباشد
نایب رئیس - آقای شوشتری شما
حرفهای خودتان را بزنید
شوشتری - من نظر خودم را میگویم
من حرف خودم را میزنم این حرفهای
که زده میشود و از همان زبان حرفها مشوب
میشود و ما کلاهی ملت هستیم این جا نشسته ایم
و حافظ قانون هستیم بر خلاف قانون نمی -
گذاریم کسی عمل کند ما این جا نشسته ایم
حقیقت را بگویم قانون قضا شهادت
حدود دیات نسبت بتمام افراد مملکت بطور
تساوی باید اجرا بشود
نایب رئیس - کفایت مذاکرات پیش
نهاد شده قرائت میشود
(بشرح ذیل قرائت شد)
دکتر محمد شاهکار
تقاضا دارم پس از مذاکره يك نفر
مخالف و يك نفر موافق بکفایت مذاکرات
رای گرفته شود
دکتر محمد شاهکار
نایب رئیس - آقای کریمی و آقای
مشایخی هم بنظر پیشنهاد کرده اند
آقای دکتر شاهکار
دکتر شاهکار در ماده ۱۹ قانون

آن مرئوس ابوالعلائی معری يك شمعی دارد
میگوید چرا قیمت دست انسان ۵۰۰ دینار
است و در مقابل ربع دینار بریده میشود
گفتند ۵۰۰ دینار قیمتش است در موقع
عیاری ندر موقع خیانت آنکسی که در
این دستگاه میاید و جلوی میز محاکمه
میایستد دیگر آمر بر این نیست و از این
جهت است که آن آقا میتواند او را مچا که
کند برای اینکه او بوجوب قانون بوجوب
حقی کدازد در برابر عملی که واقع شده حکم
میکند نه بوجوب اینکه این شخص افسر
است و آنهم افسر است و این درجه اش بیشتر است
باین جهت بود که بنده خواستم بفهمم اگر
این قید را بردارید و نکوید قضای يك
درجه و دو درجه کمتر باشد عیبش چیست جن
اینکه دست و بالتان بازم تر میشود
نایب رئیس - آقایانی که با کفایت
مذاکرات موافقت قیام بفرمائید (اکثر
قیام نمودند) تصویب شد بنابر این شور اول این
لابعه تمام شد لایحه برود بکمیسون آقای
حائری زاده پیشنهاد سکوت فرموده اند
چون لایحه میرود بکمیسون و دیگر فعلا
مطرح نیست عمل سکوت است (حائری
زاده عرض کوچکی داشتیم چون طبعاً سکوت
است صحبت درش نمیشود
حائری زاده - بسیار خوب بنده هم عرضی
نمیکند فقط راجع با آزادی انتخابات این دو
شماره روزنامه خراسان را تقدیم میکنم
و پیشنهادم را هم پس میگویم بفرموده این شماره
روزنامه دلیل این است که آزادی انتخابات
در ایران نیست نمره آنها هم ۱۸ و ۱۹
دیماه است ملاحظه خواهد فرمود که تاجه
حد آزادی رعایت میشود
شور اول گزارشی
کمیسون نظام راجع بتمهید
مدت خدمت افسری و وظیفه
نایب رئیس - گزارشی از کمیسون
نظام رسیده قرائت میشود
(بشرح ذیل قرائت شد)
گزارش از کمیسون نظام بمجلس
شورای ملی
کمیسیون نظام لایحه شماره ۱۹۰۹۲ -
۷۷۲۹ دولت راجع بتمهید خدمت افسری
وظیفه از یکسال به یکسال و نیم را در جلسه
۲۴ مه ماه ۳۴ با حضور تیمسار معاون وزارت
جنگ مورد رسیدگی قرار داده و با اصلاحاتی
که بعمل آورد تصویب و اینک گزارش آن را
تقدیم میدارد:
ماده واحده - مدت خدمت مشمولین
در پله با استناد کترا یکسال و نیم تعیین
میکرد که ۹ ماه آن را در دانشکده
افسری احتیاط بخصیلات نظامی برداشته
و در صورت موفقیت در امتحانات در پله ها
بدرجه ستوان صومی ایستاده ها و دکتر
ها بدرجه ستوان دومی مفتخر گردند
افسران فارغ التحصیل نامبرده ۹ ماه
بقیه مدت خدمت را در رسته های مربوط

این شرط را بگذارند که تحسيلات و سواد داشته باشد.
نایب رئیس - آقای صفائی شما که فرمایشتان را فرمودید آقای شوشتری بفرماید
شوشتری - اگر آقا ماده ۹ و قسمتهای بعدی را میخواهند این اشکالات نبود بقیه مواد را هم بخوانند اولاً لفظ شرکت در انتخاب از نظر ادبی هم انتخاب کردن است هم انتخاب شدن اجازه دهید این توضیح را بدهم و اما یا را اگر اضافه بکنید در اشکال میکند اگر در یک جا می یک مهندس کشاورزی بود او را بگوئیم که معروم باشد از این حق ؟ این که معنی ندارد و بنظر من اگر آقایان اصلاحاتی در نظر دارند پیشنهاد بفرمائید و این ماده هم صحیح است ، آقای وزیر کشاورزی متقاضی است شما بر خیزید و توضیحاتی در این باره بدهید.

نایب رئیس - پیشنهاد سکوت رسیده اجازه بفرمائید قرائت شود
(بشرح زیر قرائت شد)
مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد می کنم طرح مسکوت بماند رضائی

نایب رئیس - آقای رضائی بفرمائید **رضائی** - آقایان استدعا میکنم توجه بفرمائید بنده دو ماده از این طرح را می- خوانم علت پیشنهاد سکوت بنده اینست که این مواد با هم نبخواند و با هم تطبیق نمیکند ، ماده اول بمنظور شرکت دادن نظریات و افکار کشاورزان ، ، بحث بنده این جاسر کلمه کشاورزان است کشاورز تا آنجائی که ما فارسی میدانیم شاید معنی دیگری وجود دارد ، هیچ قید مالکیت درش نشده است بحث کشاورز است ، بحث زارع است یک شورائی طبق ماده اول پیشنهاد میشود که از کشاورزان تشکیل شود (بوربور - رویشان نشده است که بنویسند از مالکین) بزرگترین تشکيلات کشاورزی امروز شاید در منطقه گرگان باشد در صورتی که این تشکيلات عظیم کشاورزی که از نظر مملکت ما در گرگان هست بنده بصورتی کنم نودونه درصدشان مستأجرند مالک زمین کس دیگری است ولی آن کشاورز زوارغ و کسی که بعمل کشاورزی وارد است و داد عمل می کند او اصلاح بلفظ مالک ، شاید مالک یک هکتار زمین هم نیست ، ما با هم بر طبق ماده هشت و نه این لایحه هم شرط انتخاب کردن و شرط انتخاب شدن ، در هر دو قید مالکیت می کنیم چنانچه در ماده ۸ می گوید اشتغال با امور کشاورزی و لااقل مالک ۵ هکتار زمین زراعتی باشد در هر حال شرط مالکیت است شرط اصلی مالکیت است برای رای دادن (صدرزاده - اشتغال بزراعت و یا) با ندارد (صدرزاده -

و از رد نیستند (یا) اضافه می شود ، (عبدالحسن فرامرزی - این آن معنی را ندمند) کلمه (یا) حذف شده و تولید این اشکالات را کرده است مضافاً باینکه این شورای است و اگر آقایان پیشنهاداتی داشته باشند که نسبت باین موضوع باید اصلاحاتی بعمل بیاید پیشنهاداتی را بدهند می رود بکمسیون های مربوطه آن پیشنهادات مورد مطالعه قرار می گیرد و اصلاحاتی که لازم است بعمل می آید بنا بر این کفایت مذاکرات که بنده پیشنهاد کردم از این نقطه نظر است که بکمسیون میرود و در آنجا مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت و اصلاح خواهد شد برای اینکه زودتر لوایح بعدی هم بتصویب برسد از این نقطه نظر ماده ۸ را بگذاریم و سایر مواد برسیم و پیشنهادات هم در کمسیون مورد رسیدگی قرار میگیرد.
نایب رئیس - آقای مهدوی با کفایت مذاکرات مخالفید بفرمائید.
مهدوی - بنده از این نقطه نظر با کفایت مذاکرات مخالف هستم که یک ایراداتی شده که معتقدم باید توضیحات بیشتری داده شود و ذهن آقایان روشن شود و بعد وارد متن بشویم ایراداتی آقایان کردند راجع بآن قسمت انتخاب کردن که بنده موافق هستم تبعه دولت ایران باید باشد ولی قید داشتن سواد فارسی لازم نیست که یک نفر انتخاب کننده حتماً داشته باشد ، رعایای ما سواد فارسی ندارند اگر سواد فارسی قید بکنیم قیماً انتخاب شورای کشاورزی انجام نمیشود رعیتی که مشغول کشاورزی است و ما این شورا را تشکیل میدهم برای رفاه حال او اگر نباشد باین ترتیب دست او را ببندیم که حقیقتاً نتواند کسور انتخاب کند این فایده ندارد. (صدرزاده - این استدلال جماعی صحیح نیست) چرا آقا ما در دهات کجا آنقدر با سواد داریم که قید بکنیم انتخاب کننده باید حتماً سواد داشته باشد. انتخاب شونده بایستی سواد داشته باشد ولی انتخاب کننده لزومی ندارد سواد داشته باشد. (بور سرتیب - شأن مجلس نیست که از این بیعت بعد قانونی بگذرانند که به بیسواد حق شرکت داده شود) نه آقا، این حرفها درد مردم را دوان میکند باید يك کمی فکر کنیم که مردم در دهان چیست آنچه مسلم است اینست که رعایای ما با سواد در بیشتر کسرها هست و همانها هم باید تشخیص بدهند که کی انتخاب شود و بروز در دهان را دوا کند (صحیح است) ولی این ماده که ده سال لااقل بشغل زراعت مشغول باشد درست است.

نایب رئیس - آقای مهدوی با کفایت مذاکرات مخالفید بفرمائید.
مهدوی - بنده از این نقطه نظر با کفایت مذاکرات مخالف هستم که یک ایراداتی شده که معتقدم باید توضیحات بیشتری داده شود و ذهن آقایان روشن شود و بعد وارد متن بشویم ایراداتی آقایان کردند راجع بآن قسمت انتخاب کردن که بنده موافق هستم تبعه دولت ایران باید باشد ولی قید داشتن سواد فارسی لازم نیست که یک نفر انتخاب کننده حتماً داشته باشد ، رعایای ما سواد فارسی ندارند اگر سواد فارسی قید بکنیم قیماً انتخاب شورای کشاورزی انجام نمیشود رعیتی که مشغول کشاورزی است و ما این شورا را تشکیل میدهم برای رفاه حال او اگر نباشد باین ترتیب دست او را ببندیم که حقیقتاً نتواند کسور انتخاب کند این فایده ندارد. (صدرزاده - این استدلال جماعی صحیح نیست) چرا آقا ما در دهات کجا آنقدر با سواد داریم که قید بکنیم انتخاب کننده باید حتماً سواد داشته باشد. انتخاب شونده بایستی سواد داشته باشد ولی انتخاب کننده لزومی ندارد سواد داشته باشد. (بور سرتیب - شأن مجلس نیست که از این بیعت بعد قانونی بگذرانند که به بیسواد حق شرکت داده شود) نه آقا، این حرفها درد مردم را دوان میکند باید يك کمی فکر کنیم که مردم در دهان چیست آنچه مسلم است اینست که رعایای ما با سواد در بیشتر کسرها هست و همانها هم باید تشخیص بدهند که کی انتخاب شود و بروز در دهان را دوا کند (صحیح است) ولی این ماده که ده سال لااقل بشغل زراعت مشغول باشد درست است.

نایب رئیس - در این ماده يك کلمه حذف شده و ایجاد سوءتفاهم کرده است (بکنفر از نمایندگان - آنرا قبول کردند) بحث در این است که با اشتغال با امور کشاورزی داشته باشند یا اگر اشتغال نداشته باشند از نقطه نظر فضل و علم و اطلاعی که دارند یعنی مهندس یا دیپلمه کشاورزی باشند حق داشته باشند که در انتخابات شورای کشاورزی شرکت بکنند (صدرزاده - هم انتخاب بکنند و هم انتخاب شوند) بنا بر این اشخاص یا عملاً وارد هستند و یا اگر عملاً

نایب رئیس - در این ماده يك کلمه حذف شده و ایجاد سوءتفاهم کرده است (بکنفر از نمایندگان - آنرا قبول کردند) بحث در این است که با اشتغال با امور کشاورزی داشته باشند یا اگر اشتغال نداشته باشند از نقطه نظر فضل و علم و اطلاعی که دارند یعنی مهندس یا دیپلمه کشاورزی باشند حق داشته باشند که در انتخابات شورای کشاورزی شرکت بکنند (صدرزاده - هم انتخاب بکنند و هم انتخاب شوند) بنا بر این اشخاص یا عملاً وارد هستند و یا اگر عملاً

و از این باقیات بنیاید بامضاء عده زیادی از کشاورزان . چون لایحه کشاورزان در مجلس مطرح است و عده ای از آقایان دلسوزی برای کشاورزان میکنند بنده لازم دانستم این تلگراف را بخوانم و چون این تلگراف خطاب بمجلس شورای ملی شده است بنده برای مجلس خواندم و نمایانم مطابق سلیقه مجلس شورای ملی نیست ، تقدیم مقام ریاست مجلس شورای ملی میکنم پیشنهاد را هم پس میگرم
نایب رئیس - پیشنهادات قرائت میشود .
(بشرح زیر قرائت شد)
پیشنهاد میکنم ماده ۸ بطرز زیر اصلاح شود و شرایط انتخاب کنندگان محدود بشرايط زیر باشد :

- ۱ - قبول عضویت و داشتن کارت کشاورزی از شورای حوزه انتخابیه
- ۲ - تبعه دولت ایران باشند .
- ۳ - سواد فارسی داشته باشند .
- ۴ - اشتغال با امور کشاورزی داشته باشند .
- ۵ - تحت قیمومیت نباشند
- ۶ - سن کمتر از ۲۰ سال نباشد

دکتر شاهرار ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم بندت و ث از ماده هشتم حذف شود . **عبدالصاحب صفائی** پیشنهاد مینماید ماده هشتم اصلاحات ذیل انجام شود : قسمت و قسمت ث از حذف گردد . **عمید نوری** پیشنهاد میکنم ماده ۸ بطریق زیر اصلاح شود :

عبدالصاحب صفائی - بله ، بله بنده موافقم عجب ندارد بنده موافق باشم در کلیاتش موافقم . در اینک با سستی افرادی که برای شورای کشاورزی انتخاب میشوند يك شرایطی داشته باشند و صالحیت این انتخاب شدن را داشته باشند هیچ بعنی نیست (مهندس اردبیلی - اطلاعات کشاورزی هم داشته باشند) و بنظر بنده حتماً لازم است يك شرایطی ما در نظر بگیریم که افرادی که انتخاب میشوند مفید باشند برای عمل شوراعتماً باید سواد داشته باشند این ماده درست نقطه مقابل ماده ۸ است یعنی بنده در ماده ۸ معتقد بودم که برای انتخاب کنندگان نباید این شرط را قائل بشویم ولی انتخاب شوندگان باید حتماً با سواد باشند زیرا اگر نباشد بی سواد انتخاب بشود که نمیتواند بدرد رعا یا و کشاورزان برسد (صحیح است) حتماً باید در ده يك مدت قابل توجهی اقامت کرده باشد تا با اوضاع واحوال معینی که در شورای آن محل

انتخاب میشوند واقف باشد ، البته اگر (بشرح زیر قرائت شد)
ماده ۹ - اشخاصی میتوانند عضویت شوراها ی کشاورزی انتخاب شوند که دارای شرایط زیر باشند ؛
الف - سن کمتر از سی سال نباشد و سواد فارسی خواندن و نوشتن را داشته باشد .
ب - لااقل ۱۰ سال عملاً بشغل زراعت مشغول بوده و لااقل ده هکتار زمین هم داشته باشد یا مهندس کشاورزی و یا رامسور شهسوار صدق هر ایش جان نثاران دیپلمه کشاورزی باشد .

ث - تبعه دولت ایران باشد .
ج - در حوزه انتخابیه مقیم باشد .
ج - محکوم قضی بجنه و جنایت یا در تحت قیمومیت نباشد .
نایب رئیس - آقای فرامرزی مخالفید بفرمائید .
عبدالحسن فرامرزی - پیترسم مخالفت من با ماده اینقدر مربوط باشد که پیشنهاد سکوت آقای درخشش با ماده مربوط بود و ارتباط آنرا من فقط از اینجا فهمیدم که در قرآن میفرماید ؛ **نمائکم حرث لکم زهای شما زراعت گاهای شما هستند** ، اعمال منافی هفت و آن ماده اینقدر بهم چسبندگی داشت ، مال من هم خیال میکنم همین جورا باشد ، عرض کنم که این با آن یکی ، با این ماده پیش که آقای د کتر شاهرار پیشنهاد دادند تقریباً یکی است و من از ایشان استدعا میکنم که يك پیشنهاد هم راجع باین بدهند چون اینجا هم مبن این اشکالات هست برای اینکه فرض بفرمائید در دهات دیپلمه و مهندس نیست ولی يك مرد دانشمند ، فاضل و فهمیده است که میتواند عضوا یین شورا بشود ولی ۵ هکتار زمین ندارد و پنج هکتار زمین همانطوریکه آقایان فرمودند مال مالکین میشود ، اشتغال بزراعت کافی است که میتواند او هم عضو بشود خلاصه تمام این ایراداتی که آقایان فرمودند در دومم وارد است و از این جهت من مخالفم این بود مخالفت من .
نایب رئیس - آقای د کتر شاهرار موافقی؟ (د کتر شاهرار - بنده مخالفم)
عبدالصاحب صفائی - بله بنده موافقم .
نایب رئیس - موافقی؟
عبدالصاحب صفائی - بله ، بله بنده موافقم عجب ندارد بنده موافق باشم در کلیاتش موافقم . در اینک با سستی افرادی که برای شورای کشاورزی انتخاب میشوند يك شرایطی داشته باشند و صالحیت این انتخاب شدن را داشته باشند هیچ بعنی نیست (مهندس اردبیلی - اطلاعات کشاورزی هم داشته باشند) و بنظر بنده حتماً لازم است يك شرایطی ما در نظر بگیریم که افرادی که انتخاب میشوند مفید باشند برای عمل شوراعتماً باید سواد داشته باشند این ماده درست نقطه مقابل ماده ۸ است یعنی بنده در ماده ۸ معتقد بودم که برای انتخاب کنندگان نباید این شرط را قائل بشویم ولی انتخاب شوندگان باید حتماً با سواد باشند زیرا اگر نباشد بی سواد انتخاب بشود که نمیتواند بدرد رعا یا و کشاورزان برسد (صحیح است) حتماً باید در ده يك مدت قابل توجهی اقامت کرده باشد تا با اوضاع واحوال معینی که در شورای آن محل

انتخاب میشوند واقف باشد ، البته اگر (بشرح زیر قرائت شد)
ماده ۹ - اشخاصی میتوانند عضویت شوراها ی کشاورزی انتخاب شوند که دارای شرایط زیر باشند ؛
الف - سن کمتر از سی سال نباشد و سواد فارسی خواندن و نوشتن را داشته باشد .
ب - لااقل ۱۰ سال عملاً بشغل زراعت مشغول بوده و لااقل ده هکتار زمین هم داشته باشد یا مهندس کشاورزی و یا رامسور شهسوار صدق هر ایش جان نثاران دیپلمه کشاورزی باشد .

انتخاب میشوند واقف باشد ، البته اگر (بشرح زیر قرائت شد)
ماده ۹ - اشخاصی میتوانند عضویت شوراها ی کشاورزی انتخاب شوند که دارای شرایط زیر باشند ؛
الف - سن کمتر از سی سال نباشد و سواد فارسی خواندن و نوشتن را داشته باشد .
ب - لااقل ۱۰ سال عملاً بشغل زراعت مشغول بوده و لااقل ده هکتار زمین هم داشته باشد یا مهندس کشاورزی و یا رامسور شهسوار صدق هر ایش جان نثاران دیپلمه کشاورزی باشد .

مهندسینی داشته باشند بسیار بهتر است ولی اگر نداشته باشند باید سایر شرایط در او باشد ولی بنظر بنده يك مقدارى سن را در آنجا که گفتیم سن کمتر از ۳۰ سال نباشد زیاد کنیم بعقیده من زیاد است زیرا ممکن است يك دیپلمه کشاورزی لیسانس داشته باشد سنش ۲۵ سال باشد ، قیدسی سال برای انتخاب شوندگان يك قدری زیاد است اگر به ۲۵ سال تخفیف بدهید بنظر بنده مفیدتر است زیرا اگر لیسانسه کشاورزی از دانشکده کرج بیاید بیرون و برود زراعت کند بعقیده من این ۳۰ سال زیاد است ۲۵ سال بکنیم پس مقدار سن شرطش لازم است ولی بعقیده من ۲۶ و ۲۷ سال کافی است و در موضوع لااقل ۱۰ سال اشتغال بزراعت داشته باشد بعقیده بنده ۱۰ سال هم قدری زیاد است زیرا اگر يك کسی اهل و ساکن ده باشد مدت ۱۰ سال زیاد است يك کسی متولد در شهر است رفته است لیسانسه شده ده جریب هم زمین (شوشتری - سه سال کافی است) (بوربور - اصلاً رقم برای آن لازم نیست) رقم مدت ۱۰ سال زیاد است این رقم ۱۰ سال را هم استدعا میکنم آقایان بردارند و بقدری که واجب است بگذارند سه سال بعقیده بنده با بقیه شرایط کافی است .

دکتر شاهرار - آقای عبدالصاحب صفائی در ضمن موافقتشان بعضی از نواقص را فرمودند و بنده تشکر میکنم از اینکه بنواقص ماده وقت میشود نیخواهم جسارت کنم که قانون بد تنظیم شده ولی حق این بود که قبل از اینکه ماسراط انتخاب کننده و انتخاب شونده را بیان میکردیم خوب بود وظایف این شورا را می گفتیم چیست بعد برای اجرای این وظایف می گفتیم کی رای بدهد و کی انتخاب بشود این وظایف در ماده ۱۶ بطور مفصل ذکر شده است بنا بر این بنده استدعا میکنم از برای توجه باین که شرایط انتخاب شوندگان چه باید باشد آقایان مراجعه بفرمائید باین سیزده چهارده فقره ماده ۱۶ برای اینکه بفهمیم چه شرایطی لازم است برای انتخاب شوندگان و ببینیم چه کارهایی دارند بعد با توجه بآن کارها بگوئیم باید و نباید این شرایط باشند باز توجه باین ۱۶ فقره وظایفی که معین کرده است در این ماده بنده مخالفم و پیشنهادم را تقدیم خواهم کرد خواستم چند مطلب را تذکر بدهم و بعد پیشنهاد بدهم و امیدوارم در کمسیون مورد دقت قرار بگیرد یکی از مطالبی که آقای بورسرتیب تذکر فرمودند و بسیار بجای بود اینست که حق این بود که حتماً بنشینیم شرط شرکت این آقای مالک یا انتخاب شوندگان اینست که اقل اعتبار باقیون نداشته باشد و این بسیاری از اشکالات ما را حل میکرد و خیلی از اشخاص را هم حذف میکرد حالا یکی از پیشنهادات بنده این خواهد بود که بنویسیم امتیاد باقیون نداشته باشد (چند نفر از نمایندگان - بسیار پیشنهاد خوبی است) مطاب دوم آقای شوشتری واقماً عرض می کنم خدای من میدانم من نمی فهمم و از آقای ممبر خواهش میکنم برای من توضیح بدهند و آن مطلب این است که اینجا بنویسد :

وزیر کشاورزی - بنده يك توضیح کوچکی می دهم که نظر آقای د کتر را هم شاید جلب کنند این ماده ۹ مربوط بشراعت انتخاب شوندگان است نه انتخاب کنندگان مثل اینکه رای اکثریت مجلس بر این قرار گرفت که قسمت (ث) را برایش دوشق قائل بشویم یکی اینکه اشتغال بکشاورزی داشته باشد یا اگر مالک است يك شرایطی داشته باشد ملاً پنج هکتار زمین داشته باشد و مثل اینها ولی در قسمت انتخاب شوندگان یعنی آن اشخاصی که میخواهند بیایند بیرون عضو شورا بشوند هیچ مانعی ندارد که مالک نباشد و اشتغال بکشاورزی نداشته باشد چون این چنین شخصی را خود دهاتی ها و زارعین باید انتخاب کنند لا بد در يك شرایطی می بینند که صالح است برای اینکه انتخاب بشود بنا بر این در قسمت آن اشخاصی که انتخاب میشوند مانعی ندارد که خودش لا اقل علاوه پنج سال باده سال بزراعت مشغول باشد یا لااقل يك هکتار زمین زراعتی داشته

باشد و یا مهندس کشاورزی باشد که بتواند اشتغال هم داشته باشد .
نایب رئیس - آقای دکتر پیرنیا موافقید؟ (پیرنیا - بله) بفرمائید
دکتر پیرنیا - بنظر بنده این قانون همانطوریکه آقایان میفرمایند یکی از مهم ترین قوانینی است که در این دوره مجلس شورای ملی مطرح شده است (صحیح است) و بنظر بنده بایستی که یک مطالعه کامل در اطراف وجوایب این قانون بشود این قانون اثرات خیلی زیادی از لحاظ اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی در بر دارد، جناب آقای وزیر کشاورزی راجع بشورای کشاورزی اساساً سه جور قانون میشود نوشت و این سه تا قانون با هم بکلی متفاوتند و در نظر آقایان نمایندگان این سه نوع قانون مخلوط شده و اشکالاتی که پیش آمده این است یک وقتی قانون شورای کشاورزی برای همکاری مالک و رعیت است و برای حمایت و کارگر کشاورزی است که بصورت رعیت کار میکنند، یا دولت میخورد شورای کشاورزی را از طبقه مالکین و خورده مالکین تشکیل بدهد در اینصورت طرز نوشتن قانون و شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان فرق خواهد داشت یا موافقی که دولت

میخواهد قانون شورای کشاورزی را برای کشاورزان و رعایا و کسانی که بامور کشاورزی اشتغال دارند بنویسد و فرق خواهد داشت با وقتی که تصمیم بگیرید که این شورا مختلط باشد و این سازمان مختلط باشد و این موضوع را بنده میخواستم اینجا توجه آقایان را جلب کنم که این قانون آنطوری که نوشته شده است بر اساس شورایی است که از خورده مالکین و مالکین تشکیل شده و منظور آن شورایی که جنابعالی می فرمائید که از کشاورزان تشکیل بشود و انتخابی که کشاورزان در آن شرکت داشته باشند نیست حالا اگر نظر جناب عالی این باشد در اساس این قانون مشترک باشد و مختلط باشد یعنی هم کشاورزان سهم باشند و هم مالکین باز هم بکلی طرز نوشتن قانون باین چیزی که هست تغییر پیدا میکند این قسمت را خواستم آقایانی که اظهار نظر میفرمایند اول خودشان روشن بفرمایند که این سازمان کشاورزی را میخواهند از کشاورزان تشکیل بدهند؟ یا از خورده مالکین؟ یا مالک؟ یا مختلط از این دو طبقه؟
نایب رئیس - پیشنهادات ماده ۹ قرائت میشود (بشرح زیر قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم ماده ۹ قسمت (ب) باین شرح اصلاح شود :
 «ب - لااقل ده سال عملاً بشتل زراعت مشغول بوده و یا لااقل صاحب ده هکتار زمین باشد » رضائی
 پیشنهاد مینمایم در قسمت ب ماده نهم جمله « لااقل ده سال عملاً بشتل زراعت مشغول بوده تبدیل شود به (لااقل دو سال بکار زراعت پرداخته باشد) عمیدی نوری
 پیشنهاد میکنم حد نصاب سن در ماده نهم برای انتخاب شوندگان بجای ۳۰ سال ۲۱ سال باشد حشمتی
 پیشنهاد میکنم در بند ب قبل از کلمه لااقل (یا) اضافه شود و بعد از ده هکتار زمین کلمه (هم) حذف شود مشایخی
 ریاست محترم مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم بند الف و ب بشرح زیر اصلاح شود :
 الف - سن کمتر از ۲۵ سال نباشد و سواد فارسی خواندن و نوشتن را داشته باشد .

ب - لااقل ۵ سال عملاً بشتل زراعت مشغول بوده و لااقل ۵ هکتار مالک زمین در حوزه انتخابیه باشد و یا مهندس کشاورزی و یا دیپلمه کشاورزی باشد
 عبدالصاحب صفائی
 پیشنهاد میکنم در ماده ۹ (شرایط انتخاب شوندگان) اضافه شود « معتاد با قیون نباشد » و قیود زیر حذف گردد
 ۱ - قید مالکیت ۱۰ هکتار
 ۳ - ۳۰ سال به ۲۵ سال تقلیل یابد
 دکتر محمد شاهکار
 در ماده نهم این قسمت هم اضافه شو
 خ - ورشکسته بتقصیر نباشد شرایط در ماده ۸ برای انتخاب کنندگان قید شده با کمال تأسف در ماده ۹ برای انتخاب شوندگان در نظر گرفته نشده است عمیدی نوری
۹ - تعیین موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه
نایب رئیس - پیشنهادات بکمیسیون مراجع می شود جلسه آینه روز یکشنبه ساعت ۹ صبح بقیه دستور
 (مجلس یازده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
 نایب رئیس مجلس شورای ملی -
اردلان